

PLAN GOSPODARENJA OTPADOM OPĆINE RUNOVIĆI

**OPĆINA
R U N O V I Ć I**

JEDNINSTVENI UPRAVNI ODJEL

razdoblje 2014. – 2018. godine

prosinac, 2013. godine

SADRŽAJ

1	UVOD	3
	Nazivlje u Planu	3
	Pojam gospodarenja otpadom (čl.4 Zakona o otpadu NN 178/04)	11
	Ciljevi gospodarenja otpadom	11
	Načela gospodarenja otpadom	12
	Svrha i cilj ovog Plana gospodarenja otpadom.....	12
2	ZAKONODAVNI OKVIR.....	13
	Planski dokumenti gospodarenja otpadom.....	13
	Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske	13
	Obvezni sadržaj Plana gospodarenja otpadom	14
	Obveze Općine Runovići sukladno zakonskoj regulativi.....	14
	Propisi koji uređuju gospodarenje otpadom u RH	14
3	POSTOJEĆE STANJE	16
	Osnovni podaci o Općini Runovići.....	16
	Općinska naselja	16
	Kulturno- povijesne vrijednosti.....	17
	Gospodarstvo.....	17
4	POSTUPANJE S OTPADOM I TOKOVI OTPADA	18
	Djelatnosti iz kojih nastaje otpad, vrste i količine otpada	18
	Otpad iz poljodjelstva, vrtlarstva, proizvodnje vodenih kultura, šumarstva, lova i ribarstva, pripremanja hrane i prerade (šifra djelatnosti 02 00 00).....	19
	Otpadna ulja i otpad od tekućih goriva osim jestivog ulja i otpada iz grupe 05, 12 i 19 (šifra djelatnosti 13 00 00)	19
	Otpadna ambalaža, apsorbenzi, materijali za brisanje i upijanje, filtarski materijali i zaštitna odjeća koja nije specificirana na drugi način (šifra djelatnosti 15 00 00)	20
	Otpad koji nije drugdje specificiran u katalogu (šifra djelatnosti 16 00 00).....	20
	Građevinski otpad i otpad od rušenja objekata uključujući iskopanu zemlju s onečišćenih/kontaminiranih lokacija (šifra djelatnosti 17 00 00)	20
	Otpad koji nastaje kod zaštite zdravlja ljudi i životinja i/ili srodnih istraživanja (šifra djelatnosti 18 00 00).....	21
	Otpadno jestivo ulje	21
	Električki i elektronički otpad	21
	Komunalni otpad	23
	Skupljanje, prijevoz i zbrinjavanje komunalnog otpada.....	23
	Procjena količina komunalnog otpada.....	24
5	PLANIRANJE.....	26
	Mjere odvojenog skupljanja komunalnog otpada.....	26
	Mjere za upravljanje i nadzor odlagališta otpada.....	30
	Popis otpadom onečišćenog okoliša i neuređenih odlagališta.....	30
	Plan aktivnosti za period 2014. – 2018. godine	30
	Ekonomičnost i financiranje.....	33
6	ZAKLJUČAK	34

1 UVOD

Gospodarenje otpadom u Republici Hrvatskoj regulirano je nizom pravnih propisa od kojih su temeljni Zakon o otpadu (NN 178/04), Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05), Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2007. – 2015. (NN 85/07), Zakon o zaštiti okoliša (NN 110/07). Navedeni propisi sastavni su dio Strategije zaštite okoliša Republike Hrvatske (NN 46/02). U procesu približavanja Europskoj Uniji usvojeno je još mnogo pravnih propisa koji reguliraju gospodarenje otpadom, gospodarenje posebnim vrstama otpada regulirano je i posebnim pravilnicima. Usklađivanje zakonodavstva u ovom dijelu još nije završeno, očekuje se otvaranje još jednog poglavlja zaštite okoliša u pregovorima sa Europskom Unijom.

Sukladno postojećim zakonskim propisima Općina Runovići donosi Plan gospodarenja otpadom za razdoblje 2013. – 2018. čijom provedbom će se nastojati postići sljedeće:

- uspostaviti sustav cjelovitog gospodarenja otpadom u skladu sa Planom gospodarenja otpadom RH i Planom gospodarenja otpadom Splitsko-dalmatinske županije,
- povećati udio odvojeno prikupljanog otpada,
- recikliranje i ponovna uporaba otpada,
- prethodna obrada otpada prije konačnog odlaganja,
- smanjenje udjela biorazgradivog otpada u komunalnom otpadu
- izdvajanje goriva iz otpada,
- smanjenje količina otpada koje se odlažu na odlagalištima,
- smanjivanje štetnih utjecaja otpada na okoliš,
- sanacija «divljih» odlagališta,
- samoodrživo financiranje sustava gospodarenja komunalnim otpadom,

1.1 Nazivlje u Planu

Ambalažni otpad definiran je u kategorijama Kataloga otpada i predstavlja svaku ambalažu ili ambalažni materijal koji ostane nakon što se proizvod otpakira i odvoji od ambalaže, isključujući proizvodne ostatke.

Biorazgradivi otpad je svaki otpad ili dio otpada koji podliježe anaerobnoj ili aerobnoj razgradnji.

Centar za gospodarenje otpadom je sustav građevina i uređaja za obradu, uporabu i/ili zbrinjavanje otpada.

Cjelovito gospodarenje otpadom izraz potječe iz SAD-a, a odnosi se na komplementarnu (dopunsku) primjenu različitih postupaka gospodarenja otpadom radi sigurnog i djelotvornog upravljanja tokom krutog komunalnog otpada, uz najmanje štetnih utjecaja na ljudsko zdravlje i okoliš. Sustav cjelovitoga gospodarenja

otpadom sadrži neke ili sve od navedenih komponenti: smanjenje količine otpada na izvoru (uključivši višekratnu uporabu proizvoda), recikliranje materijala (i kompostiranje), spaljivanje otpada (uz korištenje otpadne energije) i odlaganje otpada.

Čistija proizvodnja (ČP) je kontinuirana primjena sveobuhvatne preventivne strategije zaštite okoliša na proizvodne procese, proizvode i usluge, za povećanje efikasnosti i smanjenje rizika za ljude i okoliš. U proizvodnom procesu, ČP uključuje efikasnije korištenje sirovina i energije, sprječavanje nastanka otrovnih i opasnih materijala te smanjenje svih emisija i otpada na mjestu nastanka. Strategija ČP fokusira se i na sveukupno smanjenje utjecaja tijekom cijeloga životnoga ciklusa proizvoda i usluga, od dizajna do upotrebe i konačnog odlaganja (prema definiciji UNEP-a).

Glomazni otpad je otpad velikih dimenzija kao npr. namještaj, madraci, drveće i sl.

Gospodarenje otpadom je skup svih aktivnosti, odluka i mjera za: sprječavanje nastanka otpada, smanjivanje količine otpada i/ili njegovoga štetnog utjecaja na okoliš; skupljanje, prijevoz, uporaba i zbrinjavanje (obrada i zbrinjavanje), uključujući i nadzor nad takvim operacijama i brigu o odlagalištima koja su zatvorena.

Građevine za zbrinjavanje otpada su: regionalni i županijski centri za gospodarenje otpadom, odlagališta opasnog, neopasnog i inertnog otpada i građevine namijenjene za spaljivanje otpada – spalionice otpada.

Inertni otpad je onaj otpad koji ne podliježe značajnim fizikalnim, kemijskim i/ili biološkim promjenama. Inertni se otpad ne otapa, nije zapaljiv, ne reagira fizički ili kemijski, ne razgrađuje se biološkim putem, niti stvara opasne tvari za okoliš i zdravlje ljudi u kontaktu s bilo kojim spojem. Inertni otpad ima beznačajan stupanj ispuštanja zagađujućih i/ili ekotoksičnih tvari, te ne ugrožava zrak, vode i podzemne vode.

Integralni koncept gospodarenja otpadom sadrži osnovna načela izbjegavanja nastanka otpada, vrednovanja otpada čiji se nastanak nije mogao izbjeći (materijalna, biološka i energetska reciklaža) te odlaganje otpada koji se ne može drugačije iskoristiti.

Izdvajanje je podjela otpada u grupe sličnih materijala kao npr. papir, staklo, plastika, metali, biorazgradivi otpad. Također je to i sortiranje unutar iste grupe otpada (bijelo i tamno staklo, različite vrste plastike).

Kakvoća okoliša je stanje okoliša izraženo fizikalnim, kemijskim, estetskim i drugim pokazateljima.

Komunalni otpad je otpad iz kućanstva te otpad iz proizvodne i/ili uslužne djelatnosti ako je po svojim svojstvima i sastavu sličan otpadu iz kućanstva.

Monitoring (praćenje stanja okoliša) je sustavno mjerenje emisija, imisija, praćenje prirodnih i drugih pojava, praćenje kakvoće okoliša i promjena stanja u okolišu.

Neopasni otpad je otpad koji je po sastavu i svojstvima propisom iz čl. 2. Zakona o otpadu (NN 178/04) određen kao neopasni.

Obrada otpada je postupak u kojem se u mehaničkom, fizikalnom, termičkom, kemijskom ili biološkom procesu, uključujući razvrstavanja, mijenjaju svojstva otpada, u svrhu smanjivanja volumena i/ili opasnih svojstava, olakšava rukovanje otpadom te poboljšanja iskoristivosti otpada.

Obradivač otpada je pravna ili fizička osoba čija je uloga da pribavi propisane dozvole za obavljanje djelatnosti, obrađuje otpad koristeći najbolje dostupne tehnologije, prijavljuje vrste i količine otpada koje su reciklirali, zbrinuli (obradili ili odložili) nadležnom tijelu, gospodari pojedinim vrstama otpada na propisani način te naplaćuje zbrinjavanje prema količini otpada.

Odlagalište znači mjesto za odlaganje otpada na ili u tlo (tj. podzemlje) prema čl. 2 (g) Direktive o odlaganju otpada br. 1991/31/EC. Odlagališta mogu biti:

- lokacije internih odlagališta (proizvođač otpada odlaže otpad iz vlastite proizvodnje, na samom mjestu proizvodnje),
- lokacije trajnih odlagališta koja služe za trajno pohranjivanje otpada (tj. više od godine dana).

Odlagalištima se ne smatraju:

- postrojenja gdje se otpad istovaruje i priprema za prijevoz do nekoga drugog mjesta oporabe (recovery), obrade (treatment) ili zbrinjavanja (disposal),
- skladištenje otpada prije iskorištavanja (oporabe) ili obrade, kraće od tri godine,
- skladištenje otpada prije odlaganja kraće od godinu dana.

Odlagališta otpada primaju najveću količinu proizvedenog otpada. Svrstana su prema kategorijama, pravnom statusu, veličini, vrstama odloženog otpada, stanju aktivnosti, utjecaju na okoliš i opremljenost. Aktivna odlagališta svrstana su u pet kategorija otpada:

- a) Legalna odlagališta otpada su građevine za (trajno) odlaganje otpada, predviđene odgovarajućim prostorno – planskim dokumentima (županijskim, gradskim/općinskim) i sagrađene u skladu s važećim propisima, a rade uz odobrenje nadležnog tijela lokalne uprave i samouprave na temelju provedene procjene o utjecaju na okoliš te ishoda dozvola – lokacijske, građevinske i uporabne.
- b) Odlagališta otpada u postupku legalizacije su građevine za (trajno) odlaganje otpada, predviđene odgovarajućim prostorno-planskim dokumentima (županijskim, gradskim/općinskim) za koja je započeo, ali još nije dovršen postupak procjene utjecaja na okoliš, odnosno ishoda potrebnih dozvola – lokacijske i građevinske, a za nova odlagališta i uporabne dozvole.
- c) Službena odlagališta otpada su, uglavnom, veći neuređeni prostori za (trajno) odlaganje otpada, predviđeni odgovarajućim prostorno-planskim dokumentima (županijskim, gradskim/općinskim), za koja nije proveden postupak procjene

utjecaja na okoliš niti raspolažu ijednom od neophodnih dozvola (lokacijskom, građevinskom, uporabnom), a rade na temelju rješenja ili odluke nadležnog tijela lokalne uprave i samouprave te su u sustavu službeno organiziranog dovoza otpada ovlaštenih komunalnih poduzeća.

- d) Dogovorna odlagališta otpada su, uglavnom, neuređeni manji prostori za odlaganje otpada koji nisu predviđeni odgovarajućim prostorno planskim dokumentima (županijskim, gradskim/općinskim) i za koje nije proveden postupak procjene utjecaja na okoliš. Ona ne raspolažu nijednom od neophodnih dozvola (lokacijskom, građevinskom, uporabnom), ali djeluju uz znanje ili u dogovoru s tijelom nadležne lokalne samouprave. Uglavnom nisu u sustavu službeno organiziranog dovoza otpada ovlaštenih osoba.
- e) «Divlja» odlagališta otpada – smetlišta su manji neuređeni prostori koji nisu predviđeni za odlaganje otpada, a formirali su ih najčešće građani bez prethodnog znanja tijela lokalne samouprave. Ne raspolažu nikakvim dokumentima relevantnim za njihovo djelovanje (SUO, dozvole) niti posjeduju rješenje ili formalnu odluku tijela lokalne samouprave, a otpad uglavnom individualno, dovoze građani.

Održivi razvitak je gospodarski i socijalni razvitak društva koji u zadovoljavanju potreba današnjeg naraštaja uvažava iste mogućnosti zadovoljavanja potreba idućih naraštaja, te omogućuje dugoročno očuvanje kakvoće okoliša, biološke raznolikosti i krajobraza.

Onečišćavanje okoliša je promjena stanja okoliša koje je posljedica nedozvoljene emisije i/ili drugog štetnog djelovanja, ili izostanaka potrebnog djelovanja, ili utjecaja zahvata koji može promijeniti kakvoću okoliša.

Onečišćivač je svaka fizička i pravna osoba, koja posrednim ili neposrednim djelovanjem, ili propuštanjem djelovanja uzrokuje onečišćivanje okoliša.

Okoliš je prirodno okruženje organizama i njihovih zajednica, uključujući i čovjeka, koje omogućuje njihovo postojanje i njihov daljnji razvoj: zrak, vode, tlo, zemljina kamena kora, energija te materijalna dobra i kulturna baština kao dio okruženja kojeg je stvorio čovjek; svi u svojoj raznolikosti i ukupnosti uzajamnog djelovanja.

Opasni otpad je otpad određen kategorijama (generičkim tipovima) i sastavinama, a obvezno sadrži jedno ili više svojstava, utvrđenih Listom opasnog otpada:

- H1 Eksplozivnost
- H2 Reaktivnost
- H3 Zapaljivost
- H4 Nadražljivost
- H5 Štetnost
- H6 Toksičnost
- H7 Kancerogenost
- H8 Korozivnost
- H9 Infektivnost
- H10 Teratogenost
- H11 Mutagenost

- H12 Tvari i pripravci koji ispuštaju toksične ili vrlo toksične plinove u kontaktu s vodom, zrakom ili kiselinom
- H13 Tvari i pripravci koji nakon odlaganja mogu na bilo koji način ispuštati tvari, s nekom od gore navedenih karakteristika (H1-H12)
- H14 Ekotoksične tvari

(Uredba o kategorijama, vrstama i klasifikaciji otpada s katalogom otpada i listom opasnog otpada NN 50/05).

Oporaba otpada je svaki postupak ponovne obrade otpada radi njegova korištenja u materijalne i energetske svrhe. Postupci oporabe su:

- R1 Korištenje kao gorivo ili na drugi način za proizvodnju energije,
- R2 Obnavljanje (reklamacija)/regeneracija otapala,
- R3 Recikliranje/obnavljanje organskih tvari koje se ne koriste kao otapala (uključujući kompostiranje i druge procese biološke prerade),
- R4 Recikliranje/obnavljanje metala i metalnih spojeva,
- R5 Recikliranje/obnavljanje drugih neorganskih materijala,
- R6 Regeneracija kiselina i lužina,
- R7 Oporaba (recovery) sastojaka koji se koriste za suzbijanje zagađenja (pollution),
- R8 Oporaba (recovery) sastojaka iz katalizatora,
- R9 Ponovna prerada iskorištene nafte ili drugi način ponovne uporabe (re-use) nafte,
- R10 Obrada (treatment) zemljišta korisna za poljoprivredu ili ekološka poboljšanja,
- R11 Upotreba otpadnog materijala dobivenog iz bilo kojeg od postupaka od R1-R10,
- R12 Razmjena otpada radi podvrgavanja bilo kojem od postupaka od R1-R12,
- R13 Skladištenje otpada predviđenog za bilo koji od postupaka od R1-R12 (osim privremenog skladištenja, skladištenja otpada na mjestu nastanka prije prikupljanja).

Otpad je svaka tvar ili predmet koji je posjednik odbacio, ili namjerava odbaciti ili je obvezan odbaciti (prema članku 1(A) Direktive o otpadu 75/442/EEC), kategorije otpada su određene Uredbom o kategorijama, vrstama i klasifikaciji otpada s katalogom otpada i listom opasnog otpada (NN 50/05):

- Q1 Ostaci iz proizvodnje ili uporabe koji nisu drugačije specificirani;
- Q2 Proizvodi koji ne odgovaraju normama;
- Q3 Proizvodi kojima je rok za odgovarajuću uporabu istekao;
- Q4 Materijali koji su prosuti, odnosno proliveni, izgubljeni ili su pretrpjeli neku drugu nezgodu, uključujući i sve druge materijale, opremu itd., koji su onečišćeni kao posljedica takve nezgode;
- Q5 Materijali koji su zagađeni ili onečišćeni planiranim djelovanjem (npr. ostaci nakon postupaka čišćenja, ambalaža, spremnici itd.);
- Q6 Neuporabljivi dijelovi (npr. odbačene baterije i akumulatori, istrošeni katalizatori itd.);
- Q7 Tvari koje više ne zadovoljavaju kakvoćom (npr. onečišćene kiseline, onečišćena otapala, istrošene soli za otvrdnjavanje);
- Q8 Ostaci iz proizvodnih procesa (npr. šljaka, destilacijski talog itd.);
- Q9 Ostaci iz procesa uklanjanja onečišćenja (npr. muljevi iz uređaja za

- pročišćavanje, prašina iz filtra za zrak, istrošeni filtri itd.);
- Q10 Ostaci strojne i završne obrade (npr. tokarske strugotine, proizvodno iverje itd.);
- Q11 Ostaci od vađenja i prerade sirovina (npr. jalovina, talog iz naftnih polja itd.);
- Q12 Onečišćene tvari (npr. ulja onečišćena PCB-om/polikloriranim bifenilom itd.);
- Q13 Materijali, tvari i proizvodi čija je uporaba zakonom zabranjena;
- Q14 Proizvodi koje posjednik više neće koristiti (npr. iz poljoprivrede, kućanstva, ureda, trgovačkih djelatnosti ili dućana);
- Q15 Onečišćeni materijali, tvari i proizvodi nastali kao rezultat sanacije tla;
- Q16 Svi materijali, tvari ili proizvodi koji nisu navedeni u gornjim kategorijama

Podzemno odlagalište je duboko zalegnuta, izolirana, hidrodinamski cjelovita geološka zamka sedimenata koja je raskrivena dubokom bušotinom kroz koju se otpad odlaže utiskivanjem. Podzemno odlagalište može biti i postrojenje za trajno skladištenje otpada u dubokim geološkim slojevima, kao što su to rudnici soli ili kalija.

Ponovna uporaba (prema čl. 3 (5) Direktive o ambalaži i ambalažnom otpadu br. 94/62/EC) znači bilo koji postupak kojim se ambalaža (koja je bila zamišljena i dizajnirana za određeni minimalni broj uporaba tijekom životnog ciklusa) ponovno puni ili koristi za istu svrhu za koju je originalno zamišljena, sa ili bez pomoćnih sredstava kojima se omogućuje ponovno punjenje; takva će ambalaža postati ambalažni otpad tek kada se više ne bude mogla ponovno uporabiti.

Posebno skupljene frakcije otpada su posebno prikupljene homogene frakcije otpada iz kućanstava ili sličnog otpada, a prikupljaju ga javna poduzeća, neprofitne organizacije ili privatne tvrtke iz područja organiziranog prikupljanja otpada (prema čl. 2(b) Uredbe EU o statistici otpada br. 2150/2002).

Posjednik otpada je proizvođač otpada ili pravna ili fizička osoba koja ga posjeduje.

Pretovarna stanica je građevina za privremeno skladištenje, pripremu i pretovar otpada namijenjenog transportu prema centru za gospodarenje otpadom.

Prirodna pojava je fizikalno-kemijski proces, zračenje, geološka pojava, hidrografski i biološki uvjeti, uvjeti podneblja kao i druge prirodne pojave, koje uzrokuju i/ili utječu na promjene okoliša.

Prirodno dobro je dio prirode koje je isključivo ili istodobno prirodno javno dobro, prirodni izvor ili prirodna vrijednost.

Proizvodni otpad je otpad koji nastaje u proizvodnom procesu u industriji, obrtu i drugim procesima, a po sastavu i svojstvima se razlikuje od komunalnog otpada. Proizvodnim otpadom se ne smatraju ostaci iz proizvodnog procesa koji se koriste u proizvodnom procesu istog proizvođača.

Proizvođač otpada je svaka osoba čijom aktivnošću nastaje otpad (izvorni proizvođač) i/ili koja prethodnom obradom, miješanjem ili drugim postupkom mijenja sastav i svojstva otpada.

Reciklažno dvorište jest građevina namijenjena razvrstavanju i privremenom

skladištenju posebnih vrsta otpada. Opremljena su spremnicima i posudama zapremnina 1100 litara do 5000 litara u kojima se, ovisno o veličini i izvedbi, odvojeno prikuplja desetak različitih vrsta iskoristivih otpadnih tvari i opasnog otpada od građana. Prilikom odabira lokacije osobito je važno da RD bude smješteno tako da građani mogu što jednostavnije doći do RD-a. Okvirno se može računati da je gravitacijsko područje RD-a u radijusu od pet do dvadeset km, u veličini do 2500 stanovnika, za općinu Runvoići, a koje može biti zajedničko sa susjednim Općinama.

Uvjeti za izgradnju su nepropusna podloga, kanalizacija sa separatorom – taložnikom, ograda, objekt za zaposlenog, te mjere zaštite po važećim zakonima.

RD su i mjesta gdje građani mogu na jednostavan i prihvatljiv način dobiti informacije o gospodarenju otpadom, a osobito u pogledu smanjivanja i štetnosti vlastitog otpada te u pogledu boljeg iskorištavanja raznog otpada. Stanovništvo se obavještava o radu RD-a (radno vrijeme, vrste otpada i dr.) u sredstvima javnog informiranja. U RD-ima je potrebno organizirati sakupljanje glomaznog otpada jer se na taj način postiže značajnije poboljšanje kvalitete usluge i smanjivanja troškova:

- građani mogu tijekom cijele godine, u sve radne dana uključujući subotu, besplatno i za okoliš primjereno odložiti vlastiti glomazni otpad;
- povećavaju se prikupljene količine otpada po reciklažnim dvorištima i time smanjuje prosječna cijena;
- prestaje razbacivanje glomaznog otpada po javnim gradskim površinama;
- provodi se kvalitetnije odvojeno prikupljanje glomaznog otpada i time efikasnije recikliranje i uporaba (gume, metali, rashladni uređaji i dr.);
- omogućava se ravnomjernije i efikasnije sortiranje te priprema za daljnju obradu.

Recikliranje je ponovna uporaba otpada u proizvodnom procesu osim uporabe otpada u energetske svrhe.

Registar onečišćenja okoliša je skup podataka o izvorima, vrsti, količini, načinu i mjestu ispuštanja, prijenosa i odlaganja onečišćujućih tvari i otpada u okoliš.

Sanacija je skup propisanih mjera i/ili aktivnosti kojima se uspostavlja ili nadomješta stanje okoliša koje je bilo prije nastanka štete, odnosno onečišćenja okoliša.

Skladištenje otpada je privremeni smještaj otpada u građevini za skladištenje otpada – skladištu, do njegove uporabe i/ili zbrinjavanja.

Skupljanje otpada je prikupljanje, razvrstavanje i/ili miješanje otpada u svrhu prijevoza.

Šteta u okolišu je svaka šteta nanesena:

- biljnim i/ili životinjskim vrstama i njihovim staništima te krajobraznim strukturama, a koja ima bitan nepovoljan utjecaj na postizanje ili održavanje povoljnog stanja vrste ili stanišnog tipa i kakvoće krajobraza. Bitnost nepovoljnog utjecaja procjenjuje se u odnosu na izvorno stanje, uzimajući u obzir mjerila propisana posebnim propisima,
- vodama, a koja ima bitan negativan utjecaj na stanje voda: ekološko, kemijsko i/ili količinsko, u skladu sa posebnim propisima,
- moru, a koja ima bitan negativan utjecaj na očuvanje i postizanje dobrog

- ekološkog stanja mora sukladno posebnim propisima
- tlu, čije onečišćenje odnosno oštećenje je dovelo do rizika za njegove ekološke funkcije i zdravlje ljudi, u skladu s posebnim propisima
  - zemljanoj kamenoj kori čije onečišćenje odnosno oštećenje je dovelo do rizika za njene ekološke funkcije i zdravlje ljudi, u skladu s posebnim propisima.

Štetna tvar je tvar štetna za ljudsko zdravlje ili okoliš, s dokazanim akutnim i kroničnim toksičnim učincima, vrlo nadražujuća, kancerogena, mutagena, nagrizajuća, zapaljiva i eksplozivna tvar, ili tvar koja u određenoj dozi i/ili koncentraciji ima takva svojstva.

Termička obrada je obrada otpada uporabom toplinske energije, spaljivanje i suspaljivanje.

Tokovi otpada su ukupni tokovi otpada iz kućanstava, tvrtki, institucija i/ili proizvodnih postrojenja koji se reciklira, termički obrađuje i/ili zbrinjava.

Upravno tijelo jest upravno tijelo jedinice lokalne samouprave – grada i općine i upravno tijelo jedinica područne (regionalne) samouprave – županije i Grada Zagreba, nadležno za poslove zaštite okoliša.

Zbrinjavanje otpada je svaki postupak obrade ili odlaganja otpada u skladu s propisima, a to su:

- D1 Zbrinjavanje u ili na tlo (npr. odlagalište, itd.),
- D2 Obrada zemljišta tj. obrada na tlu (npr. biološka razgradnja tekućina ili muljeva ispuštenih na tlo),
- D3 Duboko injektiranje (npr. utiskivanje pumpabilnog otpada u bušotine, u rudnike soli, «prirodna» odlagališta itd.),
- D4 Površinski bazeni (npr. odlaganje tekućeg ili muljevitog ispusta u jame, jezera ili lagune itd.),
- D5 Posebno pripremljeno odlagalište (npr. odlaganje u pregratke/kazete izolirane podlogom i poklopcem, a koji su odvojeni i međusobno i od prirodnog okoliša),
- D6 Ispuštanje u vodene sredine (osim mora i oceana),
- D7 Ispuštanje u mora/oceane, uključujući i odlaganje na morsko dno,
- D8 Biološka obrada koja nije specificirana nigdje drugdje u ovom popisu, a koja daje konačne spojeve i smjese koji se odlažu na jedan od načina navedenih pod brojevima D1-D12,
- D9 Fizičko-kemijska obrada koja nije specificirana nigdje drugdje u ovom popisu, a koja daje konačne spojeve i smjese koji se odlažu na jedan od načina navedenih pod brojevima D1- D12 (npr. isparavanje, sušenje itd.),
- D10 Spaljivanje na kopnu,
- D11 Spaljivanje na moru,
- D12 Trajno skladištenje (npr. smještanje spremnika u rudnike itd.),
- D13 Stapanje ili miješanje prije podvrgavanja bilo kojem od postupaka D1-D12,
- D14 Prepakiranje prije bilo kojeg od postupaka navedenih od D1-D13,
- D15 Skladištenje prije ili tijekom bilo kojeg od postupaka od D1-D14 (osim privremenog skladištenja, te uskladištenja otpada na mjestu nastanka prije skupljanja).

Zahvat u okolišu je privremeno ili trajno djelovanje čovjeka koje bi moglo utjecati na okoliš, za koje je potrebno ishoditi odgovarajuće odobrenje za realizaciju.

Zeleni (reciklažni) otoci su skupine raznovrsnih posuda u kojima se odvojeno sakupljaju reciklirajući materijali (papir, staklo, plastika, metali, biorazgradivi otpad).

Pojam gospodarenja otpadom (čl.4 Zakona o otpadu NN 178/04)

Gospodarenje otpadom je skup aktivnosti, odluka i mjera usmjerenih na:

1. sprječavanje nastanka otpada, smanjivanje količine otpada i/ili njegova štetnog utjecaja na okoliš,
2. obavljanje skupljanja, prijevoza, uporabe, zbrinjavanja i drugih djelatnosti u svezi s otpadom, te nadzor nad obavljanjem tih djelatnosti,
3. skrb za odlagališta koja su zatvorena.

Gospodarenje otpadom mora se provoditi na način da se ne dovodi u opasnost ljudsko zdravlje i bez uporabe postupaka i/ili načina koji bi mogli štetiti okolišu, a posebice kako bi se izbjeglo:

1. rizik onečišćenja: mora, voda, tla i zraka,
2. pojave buke,
3. pojava neugodnih mirisa
4. ugrožavanje biljnog i životinjskog svijeta,
5. štetan utjecaj na područja kulturno povijesnih, estetskih i prirodnih vrijednosti,
6. nastajanje eksplozije ili požara.

Ciljevi gospodarenja otpadom

Ciljevi gospodarenja otpadom su:

1. izbjegavanje i smanjivanje nastajanja otpada i smanjivanje opasnih svojstava otpada, i to posebice:
  - razvojem čistih tehnologija koje koriste manje prirodnih izvora,
  - tehničkim razvojem i promoviranjem proizvoda koji ne pridonose ili, u najmanjoj mogućoj mjeri pridonose, povećanju štetnog utjecaja otpada i opasnosti onečišćenja,
  - razvojem odgovarajućih metoda zbrinjavanja opasnih tvari sadržanih u otpadu namijenjenom uporabi,
2. uporaba otpada recikliranjem, ponovnom uporabom ili obnovom odnosno drugim postupkom koji omogućava izdvajanje sekundarnih sirovina, ili uporabu otpada u energetske svrhe,
3. zbrinjavanje otpada na propisani način,
4. sanacija otpadom onečišćenog okoliša.

U ostvarivanju navedenih ciljeva uzimat će se u obzir najučinkovitije raspoložive tehnologije i gospodarska provedivost u skladu s načelima gospodarenja otpadom

Načela gospodarenja otpadom

Gospodarenje otpadom se temelji na uvažavanju općeprihvaćenih načela zaštite okoliša, uređenih posebnim propisima, poštivanju načela međunarodnog prava zaštite okoliša, uvažavanju znanstvenih spoznaja i najbolje svjetske prakse, a osobito na sljedećim načelima:

1. **onečišćivač plaća** – posjednik otpada snosi sve troškove preventivnih mjera i mjera zbrinjavanja otpada, troškove gospodarenja otpadom koji nisu pokriveni prihodom ostvarenim od prerade otpada te je financijski odgovoran za provedbu preventivnih mjera i sanacijskih mjera zbog štete za okoliš koju je prouzročio ili bi je mogao prouzročiti otpad,
2. **odgovornost proizvođača** – proizvođač proizvoda od kojega otpad potječe odgovoran je za odabir rješenja najprihvatljivijeg za okoliš prema svojstvima proizvoda i tehnologiji proizvodnje, uključujući vijek trajanja proizvoda i uporabu najbolje dostupne tehnologije,
3. **blizina – uporaba i/ili zbrinjavanje** otpada treba se obavljati u najbližoj odgovarajućoj građevini ili uređaju, uzimajući u obzir gospodarsku učinkovitost i prihvatljivost za okoliš.

Svrha i cilj ovog Plana gospodarenja otpadom

Plan gospodarenja otpadom Općine Runovići je instrument kojim će se nastojati postići održivo gospodarenje otpadom. U tom smislu njegova svrha je pružiti pregled postojećeg stanja na terenu i to na način da se detaljno utvrdi sljedeće:

- djelatnosti iz kojih nastaje otpad (sukladno Uredbi o kategorijama i vrstama otpada NN 50/05)
- vrste otpada koje nastaju iz gornjih djelatnosti (sukladno Uredbi 50/05)
- karakteristike otpada,
- tokovi otpada,
- količina otpada,
- način sakupljanja te postupanje sa otpadom,
- planirana financijska sredstva koja su potrebna za održivo gospodarenje otpadom

Cilj ovog Plana gospodarenja otpadom je utvrditi postojeće stanje u smislu nastajanja vrsta i količina otpada, tokova otpada te planiranje istoga radi ostvarivanje strateških ciljeva gospodarenja otpadom Republike Hrvatske.

2 ZAKONODAVNI OKVIR

Planski dokumenti gospodarenja otpadom

- Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05)
- Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2007. – 2015. g.
- županijski (regionalni) plan gospodarenja otpadom i Plan gospodarenja otpadom Grada Zagreba
- gradski, odnosno općinski planovi gospodarenja otpadom,
- plan gospodarenja otpadom proizvođača otpada.

Županijski, Grada Zagreba, gradski i općinski planovi gospodarenja otpadom moraju biti usklađeni sa Strategijom gospodarenja otpadom RH i Planom gospodarenja otpadom RH, te sa Strategijom zaštite okoliša RH i programima zaštite okoliša.

Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske

Strategija gospodarenja otpadom RH određuje strateške ciljeve gospodarenja otpadom:

1. izbjegavanje nastajanja i smanjivanja količine otpada na izvoru te otpada kojega se mora odložiti, uz materijalnu i energetska oporabu otpada
2. razvitak infrastrukture za cjeloviti sustav gospodarenja otpadom IVO (stvaranje uvjeta za učinkovito funkcioniranje sustava)
3. smanjivanje rizika od otpada
4. doprinos zaposlenosti u RH
5. edukacija upravnih struktura, stručnjaka i javnosti za rješavanje problema gospodarenja otpadom

Strategija određuje i odgovornosti u provedbi planiranih aktivnosti, odgovornost Općine Runovići u procesu unaprjeđivanja cjelovitog sustava gospodarenja otpadom su sljedeće:

- prostornim planovima utvrđivati lokacije za građevine i postrojenja za gospodarenje otpadom,
- donositi planove gospodarenja otpadom, usklađene s državnim planom gospodarenja otpadom,
- organizirati prikupljanje i sigurno odlaganje (komunalnog) otpada u skladu sa standardima i planom gospodarenja otpadom općine/grada,
- sustavno educirati i informirati lokalne upravne strukture i stanovništvo,
- omogućiti odvojeno prikupljanje sekundarnih sirovina i bio otpada, te organizirati prijevoz do centara za gospodarenje otpadom,
- dostavljati podatke u skladu s propisima,
- stimulirati kupovanje ekološki prihvatljivih proizvoda.

Obvezni sadržaj Plana gospodarenja otpadom

Plan gospodarenja otpadom grada, odnosno općine sadrži osobito:

1. mjere odvojenog skupljanja komunalnog otpada,
2. mjere za upravljanje i nadzor odlagališta za komunalni otpad,
3. popis otpadom onečišćenog okoliša i neuređenih odlagališta,
4. redosljed aktivnosti sanacije neuređenih odlagališta i otpadom onečišćenog okoliša,
5. izvore i visinu potrebnih sredstava za provedbu sanacije.

Plan gospodarenja otpadom donosi gradsko, odnosno općinsko vijeće. Nadležni ured nadzire provedbu planova gospodarenja otpadom. Općinski načelnik dužan je jednom godišnje, do 30. travnja tekuće godine, za prethodnu godinu, podnositi gradskom, odnosno općinskom vijeću izvješće o izvršenju Plana, a poglavito o provedbi utvrđenih obveza i učinkovitosti poduzetih mjera.

Usvojeno izvješće nadležni ured dostavlja Ministarstvu i Agenciji za zaštitu okoliša. Plan se objavljuje u službenom glasilu grada, odnosno općine.

Obveze Općine Runovići sukladno zakonskoj regulativi

Sukladno Zakonu o otpadu gradovi i općine odgovorni su za gospodarenje komunalnim otpadom. Troškovi gospodarenja otpadom obračunavaju se prema kriteriju količine i svojstvu otpada, sukladno načelu «onečišćivač plaća».

Troškovi gospodarenja otpadom moraju obuhvatiti:

1. troškove odvojenog skupljanja otpada
2. troškove prijevoza otpada,
3. troškove drugih mjera gospodarenja otpadom koje nisu pokrivena prihodom ostvarenim prometom otpada,
4. procijenjene troškove uklanjanja otpada koji je nepoznata osoba odbacila u okoliš i
5. troškove uporabe i/ili zbrinjavanja otpada koji obuhvaćaju troškove projektiranja i gradnje građevina za uporabu i/ili zbrinjavanje otpada, troškove rada građevina za uporabu i/ili zbrinjavanje otpada te procjenu troškova zatvaranja građevina za uporabu i/ili zbrinjavanje otpada, njihova naknadnog održavanja i gradnje nove građevine koja će se koristiti nakon prestanka rada postojeće.

Propisi koji uređuju gospodarenje otpadom u RH

1. Zakon o otpadu (NN 178/04, 111/06, 60/08)
2. Uredba o kategorijama, vrstama i klasifikaciji otpada s katalogom otpada i listom opasnog otpada, NN 50/05.
3. Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu (NN 97/05, 115/05, 81/08, 31/09)
4. Odluka o uvjetima označavanja ambalaže (NN 155/05, 24/06, 28/06)

5. Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05)
6. Pravilnik o gospodarenju otpadnim gumama (NN 40/06, 31/09)
7. Pravilnik o očevidniku pravnih i fizičkih osoba koje se bave djelatnošću posredovanja u organiziranju uporabe i/ili zbrinjavanja otpada i pravnih i fizičkih osoba koje se bave djelatnošću izvoza neopasnog otpada (NN 51/06)
8. Pravilnik o mjerilima, postupku i načinu određivanja iznosa naknade vlasnicima nekretnina i jedinicama lokalne samouprave (NN 59/06)
9. Odluka o dopuštenoj količini otpadnih guma koje se može koristiti u energetske svrhe u 2006. godini (NN 64/06)
10. Uredba o nadzoru prekograničnog prometa otpadom (NN 69/06, 17/07, 39/09)
11. Pravilnik o gospodarenju otpadnim uljima (NN 124/06, 121/08, 31/09)
12. Pravilnik o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima (NN 133/06, 31/09)
13. Pravilnik o gospodarenju otpadnim vozilima (NN 136/06, 31/09)
14. Pravilnik o gospodarenju otpadom (NN 23/07, 111/07)
15. Odluka o dopuštenoj količini otpadnih guma koje se može koristiti u energetske svrhe u 2007. godini (NN 36/07)
16. Pravilnik o načinu i postupcima gospodarenja otpadom koji sadrži azbest (NN 42/07)
17. Pravilnik o načinu i uvjetima termičke obrade otpada (NN 45/07)
18. Pravilnik o gospodarenju medicinskim otpadom (NN 72/07)
19. Pravilnik o gospodarenju otpadnim električnim i elektroničkim uređajima i opremom (NN 74/07, 133/08, 31/09)
20. Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2007. – 2015. godine (NN 85/07)
21. Plan gospodarenja otpadom Splitsko – dalmatinske županije 2007. – 2015.
22. Odluka o Nacionalnim ciljevima udjela povratne ambalaže u 2008. godini (NN 82/07)
23. Pravilnik o načinima i uvjetima odlaganja otpada, kategorijama i uvjetima rada za odlagališta otpada (NN 117/07)
24. Pravilnik o gospodarenju građevnim otpadom (NN 38/08)
25. Pravilnik o gospodarenju muljem iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda kada se mulj koristi u poljoprivredi (NN 38/08)
26. Pravilnik o gospodarenju otpadom iz proizvodnje titan – dioksida (NN 70/08)
27. Naputak o postupanju s otpadom koji sadrži azbest (NN 89/08)
28. Pravilnik o gospodarenju polikloriranim bifenilima i polikloriranim terfenilima (NN105/08)
29. Pravilnik o gospodarenju otpadom od istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina (NN 128/08)

3 POSTOJEĆE STANJE

Osnovni podaci o Općini Runovići

Općina Runovići nalazi se na istočnom dijelu bivše Općine Imotski i pripada zaobalnoj mikroregiji Splitsko-dalmatinske županije. Prostor Općine Runovići zauzima istočni dio Imotskog polja s njegovim brdskim visoravnima koje ga okružuju sa sjeverozapadne i sjeverne strane. Cijelo područje Općine ima sve elemente kraškog reljefa koji karakteriziraju vapnenački grebeni sa kraškim uvalama, jezerima, zaravnima i jamama. Područjem Općine Runovići protječe rijeka Vrljika. Značaj ove rijeke je neprocjenjiv za Imotsko polje jer ga ona obilno natapa.

Općina Runovići ima površinu od 59,42 km², što čini 1,31 % teritorija Splitsko-dalmatinske županije.

Prema zadnjem popisu stanovništva iz 2011. broj stanovnika u Općini je 2416. Gustoća naseljenosti 2011. godine iznosila je 40,60 stanovnika/ km² i niža je od gustoće naseljenosti 1991.god kada je iznosila 58,85 stanovnika/ km². Prostor Općine spada u srednje naseljena područja.

Općinska naselja

Tri statistička naselja u obuhvatu su Prostornog plana i to naselj:

- Runović
- Podosoje i
- Slivno

Naselja su se formirala na rubu obradivih polja, pretežito na visoravnima, na kontaktu obradive i neobradive zone što potvrđuje smišljeni odnos njihovih graditelja koji svoj prostor formiraju ekonomično i ekološki.

Prema podacima iz 2001. godine na području Općine je 782 stalnih domaćinstava. Prosječna veličina domaćinstva je 3,38 članova. Prosječna gustoća naseljenosti 2001. godine iznosila je oko 44,47 stanovnika na km², što je niže od prosjeka Županije (102 stan/km²).

Dobna struktura stanovništva općine Runovići je nepovoljna. Utjecaj dobne strukture stanovništva na budući demografski razvitak proizlazi iz njene uzročno-posljedične veze s komponentama prirodnog kretanja stanovništva, kao i iz povezanosti s migracionim kretanjima te ostalim strukturama stanovništva. Obzirom da je na području Općine Runovići koeficijent starosti veoma nepovoljan (26,8 u 2001. godini) čime je pređena granična vrijednost od 12, a indeksa starosti 97,5 čime je pređena granična vrijednost od 40, riječ je o izrazito starom stanovništvu na području općine, što implicira negativnu tendenciju demografskog razvoja.

Koeficijent starosti pokazuje udio osoba starih 60 i više godina u ukupnom stanovništvu. Indeks starosti ili indeks starenja je odnos između broja starih 60 i više godina prema broju stanovnika starih 0-20 godina. Njegova kritična

vrijednost iznosi 40% ili 0,40. Smatra se kada indeks starenja prijeđe tu vrijednost da je dotično stanovništvo već zašlo u proces starenja.

Kulturno- povijesne vrijednosti

Prostor Općine Runovići nastanjen je još u prapovijesno doba.

Smatrajući da kulturno i prirodno nasljeđe predstavlja cjelinu, čiji su elementi nedjeljivi, nameće se potreba integralnog pristupa analizi i vrednovanju prostora. Jedna od osnovnih zadaća zaštite kulturne baštine, osim zaštite i očuvanja fizičke strukture arhitektonskog spomenika, je težnja da se spriječi devastacija neposrednog prostora, kako bi očuvao svoje autentično okruženje, a time i svoje prostorne vrijednosti i značenje.

Nepokretna kulturna dobra na prostoru općine Runović u županijskom prostornom plan su:

762	RUNOVIĆI	LISKOVAC	ARHEOLOŠKI LOKALI	PRAPOVIJENA GRADINA	E
763	RUNOVIĆI	MRAČAJ	ARHEOLOŠKI LOKALI	PRAPOVIJESNE GOMILE MRAČAJ	E
764	RUNOVIĆI	MRAČAJ	ARHEOLOŠKI LOKALI	PRAPOVIJESNE GOMILE MRAČAJ	E
765	RUNOVIĆI	MRAČAJ	ARHEOLOŠKI LOKALI	PRAPOVIJESNE GOMILE MRAČAJ	E
766	RUNOVIĆI	RUNOVIĆ	SAKRALNI SPOMENIK	ŽUPNA CRKVA GOSPE OD KARMELA	E
767	RUNOVIĆI	SEBIŠINA	ARHEOLOŠKI LOKALI	PRAPOVIJESNE GOMILE	E-1366

Konzervatorskim elaboratom na području Općine Runovići nabrojeno je 6 nepokretnih kulturnih dobara. Sva ona imaju svojstva kulturnog dobra i podliježu odredbama Zakona o zaštiti dobara, bez obzira na njihov trenutni pravni status.

Gospodarstvo

Današnji nivo i struktura općinskog gospodarstva ukazuje na veoma skromnu i nerazvijenu osnovu. Glavni način privređivanja stoljećima je na ovom prostoru bila poljoprivreda, i to kulture žitarice, duhana i vinove loze. Danas se dominantno uzgaja vinova loza, a žitarice u manjoj mjeri, dok je uzgoj duhana u potpunosti napušten. Stočarstvo koje se u prošlosti njegovalo kao dopunska djelatnost uz poljoprivredu, danas je većim dijelom napušteno ili se uzgaja samo za potrebe domaćinstva.

Posljedica ovakvog stanja je dugotrajnije osiromašenje radnog potencijala stanovništva i njegove reproduksijske snage, spor razvoj pogona čistije industrije i prehrambenih i prerađivačkih kapaciteta vezanih uz poljoprivrednu proizvodnju, obrta i uslužnog zanatstva. Razvitak poljoprivrede ograničen je veličinom i strukturom poljoprivrednih površina.

Djelatnost turizma na ovom području je bila potpuno zanemarena i nerazvijena.

U okviru razmještaja gospodarskih sadržaja, utvrđuju se temeljna usmjerenja za uređenje i gradnju:

- gospodarske zone,
- površine za razvoj poljoprivrede i stočarstva,
- građevinarstva,
- prometa i trgovine,

- ugostiteljstva i turizma,
- finacijske poslovne i ostale usluge.

Od objekata društvenog sadržaja na području Općine nalazi se jedna Osnovne škole, i dvije područne škole, Dom za starije i nemoćne osobe Runović, crkve: Župna crkva Gospe od Karmela, područna crkva Svetog Ivana, te Župna crkva presvetog trojstva u Slivnu.

Od većih gospodarskih subjekata na području Općine nalazi se:

- Sušionica mesa Mijukić - prom

Na području Općine aktivna je Ambulanta Runović sa liječnikom opće prakse, stomatološkom ordinacijom i ljekarnom.

4 POSTUPANJE S OTPADOM I TOKOVI OTPADA

Djelatnosti iz kojih nastaje otpad, vrste i količine otpada

Otpad koji nastaje na području Općine Runovići svrstava se u sljedeće djelatnosti (temeljem Uredbe o kategorijama, vrstama i klasifikaciji otpada s katalogom otpada NN 50/05):

Tablica 4.1/1 Djelatnosti iz kojih nastaje otpad na području Općine Runovići

Šifra djelatnosti	Naziv djelatnosti
02 00 00	Otpad iz poljodjelstva, vrtlarstva, proizvodnje vodenih kultura, šumarstva, lova i ribarstva, pripremanja hrane i prerade
13 00 00	Otpadna ulja i otpad od tekućih goriva (osim jestivog ulja i otpada iz grupe 05, 12 i 19)
15 00 00	Otpadna ambalaža, apsorbenzi, materijali za brisanje i upijanje, filtarski materijali i zaštitna odjeća koja nije specificirana na drugi način
16 00 00	Otpad koji nije drugdje specificiran u katalogu
17 00 00	Građevinski otpad i otpad od rušenja objekata uključujući iskopanu zemlju s onečišćenih/kontaminiranih lokacija
18 00 00	Otpad koji nastaje kod zaštite zdravlja ljudi i životinja i/ili srodnih istraživanja
20 00 00	Komunalni otpad (otpad iz domaćinstava, trgovine, zanatstva i slični otpad iz proizvodnih pogona i institucija), uključujući odvojeno prikupljene frakcije

Otpad iz poljodjelstva, vrtlarstva, proizvodnje vodenih kultura, šumarstva, lova i ribarstva, pripremanja hrane i prerade (šifra djelatnosti 02 00 00)

Nusproizvodi životinjskog porijekla

Postupanje s otpadom životinjskog porijekla uređeno je Zakonom o veterinarstvu (NN 41/07) i Pravilnikom o načinu postupanja s nusproizvodima životinjskog porijekla koji nisu za prehranu ljudi (NN 56/06). Gospodarenje nusproizvodima životinjskog porijekla po veterinarsko-zdravstvenim načelima i načelima veterinarske zaštite okoliša podrazumijeva prihvatanje, skupljanje, razvrstavanje prema stupnju rizičnosti (kategorije 1,2,3), privremeno skladištenje u sabiralištima s uređajima za hlađenje, razudbu uginulih životinja, toplinsku preradu i spaljivanje životinjskih polupreradevina koje sadrže proteine.

Nusproizvodi životinjskog porijekla nastaju u klaonicama, objektima za preradu mesa, riba, jaja, mlijeka, crijeva, u hladnjačama, skladištima, valionicama jednodnevnih pilića, na tržnicama, u prodavaonicama mesa, ribarnicama, ugostiteljstvu i drugim objektima javne prehrane, u objektima za uzgoj i držanje životinja, u zoološkim vrtovima, lovnom gospodarstvu, lučkim terminalima, graničnim prijelazima, u prijevozu životinja i proizvoda i na drugim mjestima na kojima se životinje čuvaju i uzgajaju, te na mjestima gdje se proizvode namirnice životinjskog porijekla.

Otpadna ulja i otpad od tekućih goriva osim jestivog ulja i otpada iz grupe 05, 12 i 19 (šifra djelatnosti 13 00 00)

Pravilnikom o gospodarenju otpadnim uljima čl. 6 (NN 124/06) propisano je da su posjednici otpadnih ulja dužni osigurati sakupljanje i privremeno skladištenje otpadnih ulja nastalih njihovom djelatnošću. Sakupljanje i odvoz otpadnih motornih ulja vrše ovlaštene tvrtke koje su ishodile dozvolu za gospodarenje tom vrstom otpada. Otpadna ulja i otpad od tekućih goriva nastaju u auto-servisima, malim radionicama koje otpad predaju ovlaštenim sakupljačima.

Otpadna ambalaža, apsorbensi, materijali za brisanje i upijanje, filtarski materijali i zaštitna odjeća koja nije specificirana na drugi način (šifra djelatnosti 15 00 00)

Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu (NN 97/05) uređuje postupanje sa ambalažnim otpadom te obveze prodavatelja/uvoznika. Pravilnik pozitivno djeluje na svijest stanovništva, PET i MET ambalaža se odvaja i ne završava u komunalnom otpadu. Povrat i/ili skupljanje ambalaže organizirano je preko prodajnih mjesta, uz isplatu povratne naknade potrošačima. Time je spriječeno opterećivanje odlagališta i prirode ovom vrstom otpada, otpadna ambalaža postala je sirovina za recikliranje te

se iz nje rade novi proizvodi.

Otpad koji nije drugdje specificiran u katalogu (šifra djelatnosti 16 00 00)

Iz djelatnosti 16 00 00 nastaje otpad iz održavanja vozila kao što su: otpadna vozila, gume, filtri za ulje, tekućine za kočnice, antifriz, željezne kovine, obojene kovine, plastika, staklo, stara oprema koja sadrži opasne tvari, plinovi u posudama pod tlakom i odbačene kemikalije, baterije i akumulatori i dr. Navedene vrste otpada nastaju u manjim auto-servisnim radionicama koje su, sukladno zakonskoj regulativi, odgovorne kao proizvođači/posjednici otpada predati otpad ovlaštenim sakupljačima.

Pravilnik o otpadnim vozilima (NN136/2006.) propisuje u čl.10 da je sakupljač dužan preuzeti otpadno vozilo bez naplate od posjednika otpadnog vozila. Posjednik otpadnog vozila obvezan je otpadno vozilo u cijelosti predati sakupljaču te potpisom ovjeriti ispunjeni obrazac Pratećeg lista za opasni otpad i jedan primjerak zadržati za sebe.

Pravilnik o gospodarenju otpadnim gumama (NN 40/06) propisuje u čl. 5 da je ovlašteni sakupljač otpadnih guma dužan preuzeti otpadne gume bez naplate od posjednika guma.

Pravilnik o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima (NN 133/06) čl. 8 propisuje da su prodavatelji i posjednici dužni postaviti spremnike za odvojeno skupljanje otpadnih baterija i akumulatora u svom poslovnom prostoru ili neposrednoj blizini. Prodavatelj i posjednik dužan je preuzimati otpadne baterije i akumulatore kakve ima u svom prodajnom programu, bez naknade i obveze kupnje za krajnjeg korisnika i bez obzira na proizvođača, uključujući otpadne baterije i akumulatore koje mogu biti sastavni dijelovi uređaja koji prodaje ili servisira.

Građevinski otpad i otpad od rušenja objekata uključujući iskopanu zemlju s onečišćenih/kontaminiranih lokacija (šifra djelatnosti 17 00 00)

Sukladno Pravilniku o gospodarenju građevnim otpadom (NN 38/08) građevni otpad je otpad nastao prilikom gradnje građevina, rekonstrukcije, uklanjanja i održavanja postojećih građevina, te otpad nastao od iskopanog materijala, koji se ne može bez prethodne uporabe koristiti za građenje građevine zbog čijeg građenja je nastao.

Posjednik građevnog otpada je:

- vlasnik građevine,
- investitor,
- izvođač kojem je vlasnik građevine odnosno investitor na temelju valjanog pravnog posla prenio pravo raspolaganja odnosno posjedništva nad građevnim otpadom
- treća osoba kojoj je vlasnik građevine odnosno investitor na temelju valjanog pravnog posla prenio pravo raspolaganja odnosno posjedništva nad

građevnim otpadom.

Pravilnikom je određeno da se ova kategorija otpada ne smije odlagati na mjestu nastanka niti na lokacijama koje nisu za to predviđene, te da je posjednik građevnog otpada dužan snositi sve troškove gospodarenja građevnim otpadom (skup aktivnosti i mjera koje obuhvaćaju odvojeno skupljanje, oporabu i/ili zbrinjavanje građevnog otpada).

Otpad koji nastaje kod zaštite zdravlja ljudi i životinja i/ili srodnih istraživanja (šifra djelatnosti 18 00 00)

Sukladno Pravilniku o gospodarenju medicinskim otpadom (NN 72/07) proizvođač medicinskog otpada dužan je na mjestu nastanka osigurati gospodarenje ovim otpadom sukladno Zakonu o otpadu i ovom Pravilniku te posebnim propisima, a naročito u pogledu odvojenog skupljanja, vođenja evidencije, spremanja u odgovarajuće spremnike i privremenog skladištenja u posebno odvojenom prostoru do obrade ili predaje ovlaštenoj osobi koja ima propisanu dozvolu za gospodarenje medicinskim otpadom.

Proizvođač medicinskog otpada dužan je preuzimati medicinski otpad koji nastaje obavljanjem kućne njege i ostalih sličnih aktivnosti u kojima nastaje medicinski otpad te osigurati njegovu obradu, oporabu i/ili zbrinjavanje o vlastitom trošku. Djelatnici ustanova koje obavljaju kućnu njegu, patronažu i slične djelatnosti, dužni su preuzimati medicinski otpad nastao njihovom djelatnošću radi obrade, oporabe i/ili zbrinjavanja.

Ljekarne su dužne preuzimati stare lijekove i sličan farmaceutski otpad neovisno o podrijetlu .

Otpadno jestivo ulje

Pravilnik o gospodarenju otpadnim uljima (NN 124/06) definira «otpadno jestivo ulje» kao svako ulje koje nastaje obavljanjem ugostiteljske i turističke djelatnosti, industriji, obrtu, zdravstvenoj djelatnosti, javnoj upravi i drugim sličnim djelatnostima u kojima se priprema više od 20 obroka dnevno. Posjednik otpadnih ulja je pravna ili fizička osoba koja posjeduje otpadna ulja pri čijem obavljanju djelatnosti stalno ili povremeno nastaju otpadna ulja. Obveza posjednika otpadnih jestivih ulja je da osiguraju da se otpadna jestiva ulja, koja nastanu pripremom hrane skupljaju odvojeno od drugog otpada u posebnim spremnicima te su dužni osigurati sakupljanje i privremeno skladištenje otpadnih ulja nastalih njihovom djelatnošću.

Trenutno na području Općine nema organiziranog prikupljanja otpadnog jestivog ulja iz domaćinstva.

Električki i elektronički otpad

Prema Pravilniku o gospodarenju otpadnim električnim i elektroničkim uređajima i opremom (čl. 4 NN 74/07) električni i elektronički otpad (EE otpad) je: otpadna

električna i elektronička oprema uključujući sklopove i sastavne dijelove, koji nastaju u gospodarstvu (industriji, obrtu i sl.) i EE otpad iz kućanstva. EE otpad iz kućanstva podrazumijeva: hladnjake, zamrzivače, perilice i sušilice rublja, perilice posuđa, štednjake, električne radijatore, klima-uređaje, TV prijarnike i drugi EE otpad mase veće od 30 kg.

Čl. 12 Pravilnika propisuje da posjednik mora EE otpad odvajati od komunalnog i ostalih vrsta otpada. Skupljanje i prijevoz EE otpada od posjednika mora se obavljati na način da se omogući ponovna uporaba, rastavljanje i oporaba, uključujući i recikliranje EE otpada. EE otpad koji se predaje sakupljaču mora biti u stanju iz kojeg je vidljivo da nije prethodno rastavljan radi vađenja zasebnih komponenti. Takvim otpadom smatraju se i prethodno nerastavljeni dijelovi opreme koja se sastoji od više cjelina (ekrani kompjutora, elektromotori crpki ili kompresora i sl.).

Stanovništvo Općine može na besplatni telefon 0800 444 110 naručiti odvoz EE-otpada koji obavlja ovlašteni koncesionar Flora-VTC d.o.o. bez naplate.

EE otpad iz kućanstva skupljač je dužan preuzeti unutar 30 dana od dana poziva.

Komunalni otpad

Komunalni otpad je otpad iz kućanstava, otpad koji nastaje čišćenjem javnih površina i otpad sličan otpadu iz kućanstava koji nastaje u gospodarstvu, ustanovama, i uslužnim djelatnostima .

Temeljem Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske, na bazi provedenih ispitivanja sastava komunalnog otpada daje se prikaz prosječnog godišnjeg sastava komunalnog otpada:

Tablica 4.1.10/2 Sastav komunalnog otpada

Komponenta Otpada	mas % srednja vrijednost
Kuhinjski i bio otpad	42,1
Papir i karton	20,0
Koža i kosti	3,1
Drvo	1,3
Tekstil	8,0
Staklo	6,8
Metali	4,1
Inertni	1,9
Plastika	12,0
Guma	0,7
Posebni	0,3

Iz pregleda tablice vidljivo je da je udio biorazgradivog otpada cca $\frac{3}{4}$ ukupne količine. Veći dio tog otpada može se kompostirati i reciklirati. Rezultati ove analize upućuju na zaključak da je potrebno što više odvajati otpad po vrstama kako bi se postigao cilj «Nula otpada», odnosno smanjile količine otpada koje se odlažu na odlagališta.

Skupljanje, prijevoz i zbrinjavanje komunalnog otpada

Na području Općine miješani komunalni otpad sakuplja komunalno poduzeće Topana d.o.o. iz Imotskog i odvozi na odlagalište Kozjačić, Imotski. Skupljanje otpada obuhvaća 95% stanovništva Općine i to iz naselja Runvoić i Slivno, a naselje Podosoje još nije obuhvaćeno (45 stanovnika). Dinamika odvoza je jedanput tjedno.

Broj kontejnera na području Općine Runovići:

- 120 kontejnera kapaciteta $1,1 \text{ m}^3$
- 3 kontejnera kapaciteta 7 m^3 (2 na groblju sv Mihovila i 1 kod groblja presvetog trojstva u Slivnu)

Za odvoz otpada koristi se 4 vozila slijedećih tipova i kapaciteta:

TIP VOZILA	KAPACITET VOZILA m ³
Autosmečar TAM	16
Autosmečar MAN	17
2 Autosmečara MAN	18

Odvoz otpada se naplaćuje po broju članova stambene površine. Taj način obračuna u potpunosti ne stimulira odvojeno prikupljanje. Trenutno na području općine ne postoje kontejneri za skupljanje korisnog otpada za reciklažu.

Veći broj stanovništva prikuplja plastičnu ambalažu i metale za koju dobije naknadu.

Glomazni otpad sakuplja se jedanput godišnje.

Procjena količina komunalnog otpada

Količina komunalnog otpada prema podacima iz komunalno poduzeća Topana d.o.o. za 2010. godinu je procijenjena na 772 tona godišnje. Ova količina predstavlja zbroj količina otpada koji proizvede stanovništvo i krupnog otpada.

Na temelju ovih podataka količina komunalnog otpada po stalnom stanovniku obuhvaćenom organiziranim odvozom iznosila je:

Specifična količina = $772 \text{ tona} \times 2.350 / (\text{stanovnika} \times 365 \text{ dana}) = 0,90 \text{ kg/st/dan.}$

Predviđena količina otpada za razdoblje do 2018. izrađena je na osnovu podataka o popisu stanovništva iz 2011. godine.

Tablica 4.3./1 Prikaz očekivanog kretanja količina komunalnog otpada

Godina	Broj obuhvaćenih stanovnika	Komunalni otpad t/god.	Komunalni otpad nakon odvajanja iskoristivih sastojaka t/god.
2013.	2350	772	309
2014.	2350	772	309
2015.	2350	772	309
2016.	2350	772	309
2017.	2350	772	309
2018.	2350	772	309

Papir i kuhinjski bio otpad u ukupnoj količini komunalnog otpada zastupljeni su sa 62 % udjela, staklo, metali i plastika u ukupnoj količini komunalnog otpada zastupljeni su sa 22,9% udjela. Prema navedenom, može se zaključiti da više od 80 % komunalnog otpada ne bi trebalo završavati na odlagalištima i nepotrebno opterećivati okoliš.

Ovakav trend je teško postići u kratkom vremenskom periodu, projekcija količina je nastala matematičkim putem u zamišljenim idealnim uvjetima. Ipak, prikaz omjera komunalnog otpada prije i poslije odvajanja korisnih sastojaka pokazuje pravi smjer u kojem treba djelovati lokalna zajednica kako bi se postigao održivi razvitak.

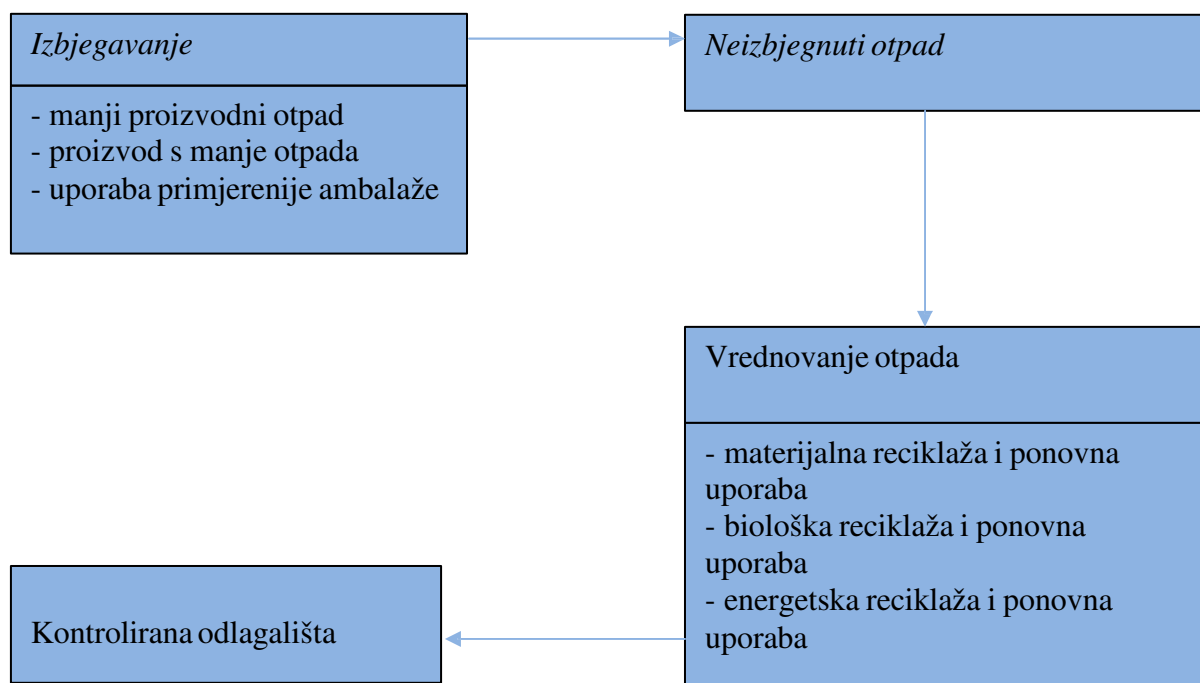
5 PLANIRANJE

Mjere odvojenog skupljanja komunalnog otpada

Da bi se postiglo smanjivanje odloženog otpada te na taj način smanjio pritisak na sastavnice okoliša Strategija određuje koncept gospodarenja otpadom:

- **izbjegavanje** nastanka otpada, što rezultira maksimalnim smanjivanjem količine i opasnih svojstava neizbježnog otpada na mjestu nastanka tako da u sljedeće faze gospodarenja otpadom odlazi manje ukupnog, a osobito neškodljivog otpada,
- **vrednovanje** – uporaba neizbježnog otpada ima zadaću iskoristiti materijalna i energetska svojstva otpada za proizvodnju sekundarnih sirovina i energije u granicama tehničkih mogućnosti te ekoloških i ekonomskih dobiti; ova faza započinje odvojenim skupljanjem korisnih i opasnih komponenti otpada i njihovim prijevozom do mjesta iskorištavanja,
- **odlaganje** (zbrinjavanje) ostatnog otpada na uređena kontrolirana odlagališta (sanirana postojeća ili nova) kao najniže rangiranoga u hijerarhiji otpada; uključene su sanacije odlagališta i drugih starih opterećenja

Tablica 5.1/1 Koncept cjelovitog sustava gospodarenja otpadom

«Onečišćivač plaća» jedno je od temeljnih načela gospodarenja otpadom koje je

propisano Zakonom o otpadu (NN178/04). Načelo «onečišćivač plaća» određuje da posjednik otpada snosi sve troškove preventivnih mjera i mjera zbrinjavanja otpada, troškove gospodarenja otpadom koji nisu pokriveni prihodom ostvarenim od prerade otpada te je financijski odgovoran za provedbu preventivnih mjera i sanacijskih mjera zbog štete za okoliš koju je prouzročio ili bi je mogao prouzročiti otpad.

Sukladno tome, uspostavljanjem plaćanja naknade po količini odvezenog otpada stanovništvo bi se potaklo da stvara manje otpada odnosno da otpad na mjestu nastanka odvaja prema vrstama (otpada koji se može reciklirati odvaja u posebne spremnike odnosno odlaže na zelene otoke) kako bi smanjilo količinu odvoza.

Prevenција stvaranja otpada najvažnija je karika u pravilnom gospodarenju otpadom. Sprečavanjem nastanka otpada smanjuje se količina nastalog otpada. Uvođenjem sustava naplate odvoza otpada iz kućanstava i poslovnih subjekata po količini nastalog otpada najviše bi se postiglo u sprečavanju nastanka otpada. Ovakav sustav naplate bio bi poticajan za stanovništvo, rezultat bi bio izbjegavanje stvaranja otpada, odnosno bolje odvajanje kako bi se smanjili troškovi odvoza. Na taj način smanjio bi se prihod od cijene komunalne usluge odvoza komunalnog otpada.

Očekivani manji priliv novca komunalne tvrtke bi nadoknadile smanjenim troškovima odvoza odnosno prodajom odvojeno prikupljenih materijala.

Primarna reciklaža temelji se na odvojenom sakupljanju otpadnih tvari i to na mjestu nastanka otpada. Na taj način se formiraju odvojeni tokovi različitih vrsta iskoristivih i opasnih otpadnih tvari. Odvojeni tokovi otpada preduvjet su reciklaže (gume, lijekovi, ulja, e-otpada, akumulatori, papir, staklo, metal i dr.). Pravilnici o gospodarenju posebnih vrsta otpada reguliraju načine odvajanja, skladištenja i sakupljanja tih vrsta otpada. Za otpad koji nije obuhvaćen spomenutim pravilnicima predviđa se primjena odvojenog prikupljanja u okviru komunalnog sustava, a to su:

- papir i karton,
- staklo,
- plastika,
- metali,
- opasni otpad,
- glomazni otpad i dr.

Sustav odvojenog prikupljanja otpada može se organizirati na sljedeće načine:

- **reciklažna dvorišta (RD);**
- **zeleni otoci** - skupine raznovrsnih posuda u kojima se odvojeno skupljaju reciklirajući materijali (papir, staklo, plastična ambalaža, metalna ambalaža, bio otpad);
- **spremnici i posude** za pojedine vrste otpada na više sabirnih mjesta u naselju ili postavljanje posuda za odvojeno prikupljanje uz spremnik za sakupljanje komunalnog otpada;
- **malootkupne stanice** - broj, veličina i izvedba kojih izravno ovise o tržišnim uvjetima;
- **mobilni sustav sakupljanja korisnog otpada** – svežnjevi ambalaže (papir i karton).

Biorazgradivi otpad

Biorazgradivi otpad iz domaćinstva je otpad koji nastaje prilikom svakodnevne pripreme hrane, uređenjem zelenih površina okućnica: kore od voća i povrća, listovi salate, kelja, blitve, ostaci kruha, ljuške od jajeta, talog i vrećice kave i čaja, lišće, suho granje, trava, cvijeće, opalo voće i dr. Biorazgradivi, zeleni otpad s javnih površina je otpalo lišće, pokošena trava, te drvenasti otpad (ogranci, stabljike i korijenje), a sakuplja se s tržnica, groblja, parkova i drugih javnih zelenih površina.

Ostaci hrane i ostaci obrađivanja vrtova mogu se kompostirati kod kuće. Tvari koje se mogu kompostirati su: pokošena trava, lišće, uvelo cvijeće, korov, usitnjeno granje, stara zemlja iz lonaca za cvijeće, sirovi ostaci povrća, kora krumpira, ostaci voća, kora agruma, talog kave, ostaci čaja, ljuške jaja, životinjske dlake, perje, male količine papira, pepeo drvnog ugljena ili drva. Pravilnim kompostiranjem dobije se zreo mrvičast kompost tamnosmeđe do crne boje koji miriše na šumsku zemlju kojeg koristimo za prihranjivanje vrtova i zelenih površina.

U narednom osmogodišnjem razdoblju poduzimati će se sljedeće mjere u cilju izdvajanja i iskorištavanja vrijednih svojstava bio otpada iz komunalnog otpada:

- kontinuirana edukacija stanovništva o skupljanju biorazgradivog otpada i kompostiranju kod kuće (sredstva javnog informiranja, mediji, letci i sl.)
- zainteresiranima će se podijeliti posude za kompostiranje kod kuće

Opasni otpad iz domaćinstva

Kao i kod svih vrsta otpada najveći rezultati kod izdvajanja opasnog otpada iz domaćinstva postižu se širim edukacijskim akcijama, letcima, kampanjama koje će podizati ekološku osviještenost stanovništva. Danas se u većini trgovina nalaze spremnici u koje se mogu odložiti baterije, u ljekarnama se mogu predati stari i neupotrebljivi lijekovi.

Županijskim planom predviđeno je reciklažno dvorište u Imotskom. Stalnim edukativnim kampanjama nastojati će se podići svijest stanovništva o štetnosti ambalaže onečišćene opasnim tvarima, kemikalijama i otapalima te miješanju istog sa kućnim otpadom. Upućivati će se stanovništvo na odvajanje tih vrsta otpada i odvoz u najbliže reciklažno dvorište.

Jestiva ulja

U suradnji sa ovlaštenim sakupljačima kontinuirano će se provoditi akcija sakupljanja jestivog ulja iz domaćinstva.

Potrebno je utjecati na svijest građana, županijskim planom predviđeno je reciklažno dvorište i pretovarna stanica u Imotskom gdje će građani moći predavati otpadno jestivo ulje.

Otpadno staklo, metali, plastika, tekstil

Otpadno staklo, metali, plastika i tekstil su sastojci komunalnog otpada koji je moguće reciklirati. Potrebna je kontinuirana edukacija stanovništva i podizanje svijesti o potrebi odvojenog skupljanja ovih materijala. Županijskim planom

predviđeno je reciklažno dvorište u Imotskom u kojem će stanovništvo moći predavati ove korisne sirovine za reciklažu.

Građevinski otpad

Županijskim planom na lokaciji Centra za gospodarenje otpadom Lećevica predviđen je rezervirani prostor za smještaj mobilnog postrojenja za recikliranje građevinskog otpada koji će se prema potrebi premještati po cijelom području Splitsko-dalmatinske županije. Reciklažom građevnog otpada dobiju se slijedeći materijali: humus, pijesak, drobljenac raznih granulacija.

Na području općine Runovići građevni otpad najčešće se odlaže na divlja odlagališta, javne površine ili u netaknutu prirodu. Nakon sanacije divljih odlagališta, proces odlaganja ponovno počinje unatoč zabranama odlaganja.

Radi sprečavanja nekontroliranog odlaganja građevnog otpada poduzeti će se slijedeće mjere:

- postaviti će se kontejneri na nekoliko «divljih» odlagališta na koja se najčešće odlaže isti:
- postaviti će se znakovi zabrane odlaganja otpada na više lokacija
- kontinuirano će se provoditi edukativna kampanja u cilju da se građevni otpad razvrstava na mjestu nastanka i isključivo odlaže u kontejnere koji su namijenjeni u tu svrhu
- pratiti će se postignuti rezultati i ako je potrebno donositi nove mjere

Županijskim planom predviđeno je u pravilu uz pretovarnu stanicu i reciklaža građevinskog otpada u Imotskom.

Smanjivanje i prevencija proizvodnog otpada na mjestu nastanka najbolje se postiže primjenom čistije proizvodnje. (Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske)

Tablica 5.1/2 Primjena čistije proizvodnje sa ciljem smanjivanja i prevencije proizvodnog otpada u proizvodnom procesu

OBLIKOVANJE PROIZVODA	PLANIRANJE PROIZVODNJE	KONSTRUKCIJA PROIZVODNE OPREME	OBRAZOVANJE, PRAĆENJE PROIZVODNJE
Proizvodi koji su manje štetni	zamjena sirovina i katalizatora	povezivanje operacija	uvođenje procedura rada
Proizvodi koji se lakše recikliraju	promjene radnih uvjeta	promjena uređaja	štednja materijala
Zamjena proizvoda	postupci održavanja	obrada sirovina	osnivanje radnog tima za nadzor
	optimiranje provedbe	automatizacija, nadzor nad stvaranjem otpada	klasifikacija otpada
			poboljšavanje pri rukovanju materijalima
			uporaba ambalaže koja se može reciklirati

Izbjegavanje otpada u proizvodnji:

- razvojem tehnologije koja ne stvara otpad
- otpad vraćati u vlastitu proizvodnju
- otpad upućivati na recikliranje i koristiti u drugim proizvodnim procesima
- proizvoditi robu koja nakon upotrebe ima manje otpada kojeg treba obraditi
- pri proizvodnji za tržište robu pakirati u najnužnijoj ambalaži
- proizvode ne pakirati u ambalažu koja služi za jednokratnu upotrebu, a nakon toga se odbacuje kao otpad

Utjecati na ponašanje potrošača:

- da ne kupuju proizvode koji se ne mogu reciklirati
- da pri kupovanju izbjegavaju robu u jednokratnoj ambalaži, odnosno da pri kupovanju robe preferiraju povratnu ambalažu
- da smanje korištenje plastičnih vrećica i slične ambalaže

Mjere za upravljanje i nadzor odlagališta otpada

Na području Općine Runovići ne postoji služeno odlagalište otpada.

Popis otpadom onečišćenog okoliša i neuređenih odlagališta

Na području Općine postoji "divlje" odlagalište otpada "Stanine" koje se nalazi iznad naselja Puljici i Iubine, udaljeno je od prvih kuća cca 150 metara. Na spomenutu lokaciju odlaže se građevinski i glomazni otpad te dijelom i komunalni otpad iz domaćinstava. Površina odlagališta je cca 1000 m². Gruba procjena odloženog otpada svih vrsta kreće se oko 5000 m³.

Odlagalište Umljani, Sebišina, Velim (Slivno), Crna Gora (Slivno) i Gaj (Slivno), odlagališta je bez sadržaja, ne održavano i ne ograđeno. Procjena troška saniranja svih odlagališta iznosi 400.000 kn (prema Planu sanacije, mjere zaštite i troškovnik za divlja odlagališta otpada u Općini Runovići, koji je izradilo Jedinštveni upravni odjel općine Runovići 2013. godine.

Plan aktivnosti za period 2014. – 2018. godine

- a) Edukativne kampanje (sredstva javnog informiranja, letci i sl.)
- b) Postavljanje zelenih otoka
- c) Posude za kompostiranje kod kuće
- d) Posude za biorazgradivi otpad
- e) Sanacija divljeg odlagališta

a) Edukativne kampanje

Stanovništvo općine potrebno je kroz radionice, pisane materijale i predavanja educirati o:

- potrebi razvrstavanja otpada,
- pravilnom postupanju sa otpadom,
- štetnosti divljih odlagališta po okoliš,
- pravilnom korištenju energije i mogućim uštedama energije u domaćinstvima,
- mjerama i akcijama koje se namjeravaju poduzeti kako bi se spriječilo neovlašteno odlaganje otpada,
- mjerama, poticajima i akcijama usmjerenim na štednju energije.

Za ocjenu uspješnosti primjene sustava primarne reciklaže potrebno je putem dostupnih javnih medija izvješćivati stanovništvo o količini izdvojenih korisnih tvari, predviđenim planovima poboljšanja i provoditi ankete o primjeni sustava primarne reciklaže.

a) Postavljanje zelenih otoka

Županijskim planom gospodarenja otpadom predviđeno je postavljanje 3 zelena otoka koji će se sastojati od spremnika za papir, staklo, PET ambalažu.

Prije postavljanja zelenih otoka izvršiti će se edukacija i informiranje stanovništva putem letaka, edukacija u školi i sl. Također će se obavijestiti i poslovni subjekti o razvrstavanju otpada (papir, plastika, metalna ambalaža).

Planom gospodarenja otpadom RH određeno je da se gušće naseljena mjesta i gradovi opremaju većim brojem posuda za odvojeno prikupljanje – predvidivo od 30 do 50 posuda na 1000 stanovnika.

Općina Runovići će postaviti u prvoj fazi 19 zelena otoka (76 posuda), a ovisno o ekonomskim mogućnostima nastojati će se realizirati ciljevi postavljeni u Planu gospodarenja otpadom RH.

Slike 4. Primjeri zelenih otoka

b) Posude za kompostiranje kod kuće

Izdvojeni biorazgradivi otpad se može kompostirati u okućnicama, koje zadovoljavaju uvjete za njegovu provedbu. Zainteresiranim građanima dijelit će se posude za kompostiranje kod kuće. O podijeljenim posudama voditi će se evidencija kako bi se mogli pratiti rezultati.

Ekonomičnost i financiranje

Trošak sakupljanja i odvoza miješanog komunalnog otpada plaćaju stanovnici Općine Runovići.

Tablica 5.5/1 Planirana ulaganja

Vrsta ulaganja	Iznos (kn)
Edukativne akcije	35.000,00
Zeleni otoci	180.000,00
Posude za biorazgradivi otpad	700.000,00
Posude za kompostiranje	70.000,00
Sanacija divljeg odlagališta	220.500,00
Ukupno:	1.205.500,00

Tablica 5.5/2. Dinamika ulaganja

Ulaganja	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Edukacija		10.000	10.000	5.000	5.000	5.000
Zeleni otoci		30.000	30.000	20.000	50.000	50.000
Posude za biorazgradivi otpad		100.000	100.000	100.000	200.000	200.000
Posude za kompostiranje					35.000	35.000
Sanacija divljeg odlagališta	40.500	30.000	30.000	30.000	40.000	50.000
Ukupno:	40.500	170.000	170.000	155.000	190.000	210.000

Izvori financiranja su sredstva iz godišnjeg Državnog proračuna, sufinanciranje od Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, županijski proračun, općinski proračun. Drugi izvori su: krediti, koncesije, donacije i predpristupni fondovi EU-a.

6 ZAKLJUČAK

Općina Runovići težiti će održivom razvitku što podrazumijeva gospodarski i socijalni razvitak društva koji u zadovoljavanju potreba današnjeg naraštaja uvažava iste mogućnosti zadovoljavanja potreba idućih naraštaja te omogućuje dugoročno očuvanje kakvoće okoliša, biološke raznolikosti i krajobraza.

Izvori: podaci Općina Runovići

Podaci komunalnog društva Topana d.o.o.;
Kralja Tomislava 16; 21260 Imotski

Pozitivnopravni propisi RH

NARUČITELJ: OPĆINA RUNOVIĆI

IZVRŠITELJ: OPĆINA RUNOVIĆI
JEDINSTVENI UPRAVNI ODJEL